



Bill Gates bere programa kuttuna aurkezten abuztu amaieran.

milaka testu solte aurkitu dituzte euskaratzaileek, bat bestearekin nola lotu ez zekitela askotan. Adibidez, programako koa-dro jakin batean "left" azaltzen da Windowsen. Nola itzuli behar da hori? Ezker, ezkerrean, ezkerreko...? Beste adibide bat: *invalid system disk* esaldia itzultzeko, 19 karaktereko tokia besterik ez zuen eskaintzen sistema informatikoak. Euskaratze lana zaildu egin du horrek, baina zailtasunak gaindituta, emaitzarekin pozik daude UZEIn. "Euskara ulergarria egiten saiatu gara, edozeinek ulertzeko moduko euskara erabiltzen", dio Lore Azkaratek.

Lokalizazioa egiteko, euskaratzaileek beste egin-behar garrantzitsu batzuk gogorarazi zizkieten Microsofti, baina enpresak ez ditu kontuan izan. Adibidez, ehunekoen zainua zenbakiaren aurretik (ezkerrean) azaltzeko premia, edo euskararen hitz mozketaren berezitasunak.

Xuxen

Inguruko erdarek balio ez, eta

- suomierazko materiala erabili da euskararen tratuera informatikoa

lantzeko

etorri zen. Microsoft etxearen testu editorea da Word (idazteko programa), merkatuko erabilienetakoa da, eta euskarazko bertsioan Xuxen zuzentzailea gehitu zaio (ikus aurrerago). Orain artekoa, berez, urrats garrantzitsua iruditzen zaio Jokin Azkueri. "Software modernoarenekin egin dugu lehenbiziko saiakera hau".

UZEIn esku egon da euskaratze lana. Unibertsitate Zerbitzueterako Euskal Ikastetxea da UZEI; hiztegi gintza lanagatik da ezaguna, batez ere, baina beste proiektu batzuk ere bultzatu ditu, hala nola Euskalterm, ordenadorez euren hiztegiatoko datu baseak urrutitik kontsultatzeko sistema. Elkarrekin Donostian duen egoitzan, Lore Azkaratek kudeatu du Windows 95en gaineko lana. Enpresa ikasketak egin ondoren sartu zen Azkarate UZEIn,

eta, hiztegi gintzan jardun ondoren, Word eta Windowseko egitasmoen zuzendaria izan da aurtien.

Lokalizazioa, Microsoft etxearen arabera

Microsoftek hasieratik puntu bat azpimarratu zuen lana bideratzeko: ez zen itzulpena egin behar, *lokalizazioa* baizik. Beren asmoa ez omen da hizkuntza batera moldatzea, hizkuntza horren ingurunera egokitzea baizik, programa osoa herri horretan egina balitz bezala. Horren ondorioa da, adibidez, Xuxen zuzentzailea gehitzea Word programari.

Hala ere, praktikan, Microsoftek itzulpen lan soila planteatu du, batez ere. Itzuli beharreko sarrera eta testu-atalen zerrenda luze bat pasatu zieten UZEIkoei, eta

Microsoftek ez ditu kontuan hartu eskaera hauek eta, ondorioz, hutsune larria dauka Word testu editoreak: ez dauka euskarazko hitz mozketarik. Hau da, *t* eta *z* oker moztu dira hit-zetan, lerro honetan bezala. Hurengo lerroan, aldiz, *hi-tza* zuzen moztuta ageri zaigu, EGUNKARIAK artikulua hau maketatzeke darabilen programari euskarazko mozketak egiteko aplikazioa gehitu zaiolako, Simeon Barroso informatikariak eta Josu Landa kazetariak garatutako tresna informatikoa bat.

Bill Gatesen enpresaren Europako adarrak Irlandan du egoitza, baina euskaratzeko proiektua Madrilgo bulegotik bideratu dute, azkenean. UZEI eta Microsoften arteko tratuan, alor batzuk ez zirela itzuliko erabaki zen hasieran, eta horiek ingelesez azalduko zirela hitzartu zuten. Gero, oster, Microsoft Espainia enpresak atal horiek gaztelaniaz ipintzea erabaki du. Akats hauek guztiak ez dira UZEIn falta, behin eta berriz kexatu zaizkielako Microsofteko arduradunei. Baina ez diete kasurik egin. "Madrildik marketin arrazoiak zeuzkatela esan ziguten, politikarik ez tartean, ez horixe", dio Lore Azkaratek irribarre ironikoa eginez. Gaztelania azaltzearen arrazoiak zera omen da, Espainiako Microsoften hitzetan: "Euskaldun guztiak dakitelako gaztelania". Madrilen beti izan dira oso azkarrak euskaldunei zer komentatu jakiteko, bistan da.

Arazo hauek denborarekin konponduz joango direla uste dute UZEIn: "Izan ere, ez da hainbeste denbora ordenadore programak hizkuntza desberdinetara itzultzen hasi zirela", dio lana ebaluatzeke UZEIn prestatutako txosten batek. "Hizkuntza bakoitzak ditu bere berezitasunak, baina lan hauetan hasi arte ezin dira aurrakusi gerta litezkeen problemak. Kontuan izan behar da gainera —segitzen du txostenak—, programatzaileen ardura nagusia programa behar bezala ibiltzea dela, eta programatzen ari direnean ez zaiela burutik pasatzen beste hizkuntzetan arazorik sor litekeenik ere".

Mac-zaleak eta peceroak

Windows 95 programa mota berezi bat da, sistema eragile bat. Ordenadorearen oinarriko programa da sistema eragilea. Makinak erabiltzen dituen gainerako programak sistemari egokituak daude: testu editoreak (idazteko), programa grafikoa (irudiak eta marrazkiak egiteko), datu baseak, kalkulu orriak (eragiketarako egiteko, adibidez, diru kontuen kontrola)... Windows 95 sistema sorta bateko azken bertsioa da; hiruzpalau Windows izan dira aurretik, eta lehenago MS-DOS zegoen, Microsoften sistema eragile zaharra. Sistema hauek PC ordenadoreetan egiten dute lan,

IBM etxeak asmatu eta hainbat etxek klonatutako (lizentziarekin errepikatutako) makinetan. Badira beste ordenadore mota batzuk, beste sistema eragile batzuekin lan egiten dutenak, baina PCak dira nagusi merkatuan.

Lehian, Apple etxearen Macintosh ordenadoreak dira ezagunenak. Garestia goak dira makinak (*hardware* delakoa), baina programak eta sistema eragilea, *software* delakoa, erabiltzerazagoak dituzte aspalditik. Hain zuzen ere, Windowsen bertsioek gero eta antz handiagoa dute Mac sistemarekin. Ez dutela kopiatzen dio Bill Gate-

sek, baina ez dago sinesterik. Itxura grafikoa du Macsek: karpetak, menuak, botoiak... Agindu informatikoen hizkuntza ikasi beharrean (*copy a:*.doc c:*), *sagu* soil batekin *gauzak* ireki, hartu eta eraman egiten dira Macen. Windows 95en antzera gertatzen da, baina Macintoshera ohitutako erabiltzaileari (hori da kazetari honen kasua), komentatu den baino konplikatuagoa iruditzen zaio Windows. Adibidez, zertarako behar ditu PCko *saguak* hiru botoi, baka-rrarekin primeran dabilenean Macintosh?

Mac-zale eta pecero-en arteko eztabaidak ez du amaierarik

aspaldian. Euskarazko kulturaren inguruetan, hain zuzen, ez da nabari PCen nagusitasuna hain garbi, eta Apple markako makina asko ikusten da. Idazteko, liburugintzarako eta irudia lantzeko Macintoshek eskaintzen dituen abantailen ondorioa da hori. Irakaskuntzan, aldiz, PCak dira nagusi, eta instituzioek ere hortik jotzen dute gehienbat. EUSKALDUNON EGUNKARIAN gehienbat Theos sistema eragilea (beste sistema bat) erabiltzen da idazteko, eta PCak orriak tajutzeko, baina atal batzuk Macintoshetan egiten dira idatzita eta maketatu (KZ gehigarria, adibidez).